

16.8.2016

EOAK/2525/2016

Sisäministeriö

kirjaamo@intermin.fi

Viite: lausuntopyyntö 29.6.2016 SM1615952 SMDno-2015-2044

LAUSUNTO

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta, joka koskee ampuma-aselain ja rikoslain muuttamista. Esitän lausuntonani seuraavaa.

Lakihankkeen tavoitteet ovat hyväksyttäviä. Aselupaprosessien sujuvoittaminen (aseturvallisuutta heikentämättä) muun muassa niitä sähköistämällä on perusteltua. Moni ehdotetuista muutoksista on siten teknisluontoinen, ettei minulla ole tarpeen kiinnittää niihin erityistä huomiota. Esitänkin seuraavassa vain eräitä keskeisiä näkökohtia lailisuusvalvonnan näkökulmasta.

Luonnoksessa ehdotetaan soveltuvuustestistä luopumista. En sinänsä epäile, että siitä ei ole käytännössä katsottu olevan hyötyä lupaharkinnassa. Ei kuitenkaan ole esitetty, olisiko mahdollista kehittää testiä ja parantaa sen käytettävyyttä. Nyt todetaan viranomaisvalvontaa tehostettavan. Tämäkin on tietysti perusteltua, mutta se tulee toteuttaa siitä riippumatta, luovutaanko soveltuvuustestistä. Kantelututkinnassa on tullut ilmi, että tiedonkulku poliisiorganisaation sisällä ei aina toimi, niin että lupavalvonnasta vastaavat saisivat viipymättä tarvitsemansa tiedot. Onkin tärkeää, että aselupien sähköistämisen yhteydessä otetaan huomioon tiedonkulun tarpeet.

Ehdotetun 66a §:n perusteluissa viitataan vuonna 2015 tekemääni päätökseen dnro 3012/4/14. On perusteltua, että ampuma-aseluvan peruuttamisharkinnan aloittamiskriteereistä säädetään laissa. Samalla voitaisiin kuitenkin arvioida, onko perusteltua, että lain sanamuodon mukaan näyttäisi, että väliaikainen haltuunotto olisi aina tehtävä, jos luvan peruuttaminen on pantu vireille. Jos lain soveltamiskäytännön mukaan seuraamuksena näyttäisi olevan varoitus, niin voidaan nähdä perusteita myös sille, että väliaikainen haltuunotto ei aina olisi tarpeen.

Lisäksi totean, että olen edellä mainitussa päätöksessäni tuonut esiin

myös olevan tulkinnanvaraisuutta, kun ampuma-aseita otetaan poliisin haltuun kotirauhan piiristä ei-kiireellisissä tapauksissa. Asiaa selvittäessä kävi ilmi, että poliisihallinnossa oli epäselvää, mihin poliisin toimivalta perustuu. Ampuma-aselain 97 §:ssä todetaan, että oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuun ottamiseksi epäillyn rikoksen johdosta taikka vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi säädetään pakkokeinolaissa ja poliisilaissa.

Epäillyn rikoksen perusteella poliisilla on pakkokeinolaissa tarkemmin säädettyin edellytyksin oikeus kotietsintään ja takavarikkoa koskevien säännösten perusteella oikeus takavarikoida esimerkiksi aseita. Tältä osin asia on kunnossa. Poliisilain vaaratilannetta koskeva 2 luvun 6 § koskee kuitenkin vain välittömästi uhkaavaa tai tapahtumassa olevaa tekoa. Esimerkiksi ampuma-aselain haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskevat 91 ja 92 §:t koskevat käsitykseni mukaan myös muuta kuin välittömästi uhkaavaa tai tapahtumassa olevaa aseiden väärinkäyttöepäilyä. Lisäksi on otettava huomioon esimerkiksi luvan peruuttamiseen liittyvät haltuunotot. Käsitykseni mukaan poliisilain kotirauhan suojaamaan paikkaan pääsemistä koskevat säännökset eivät ainakaan selkeästi kata kaikkia tilanteita, joissa ampuma-aselain mukaiset päätökset antavat aiheen ottaa ampuma-ase poliisin haltuun. Koska kysymys on perustuslain suojaamaan kotirauhaan puuttumisesta, olisi perusteltua tarkentaa sääntelyä tarkentaa tältäkin osin.

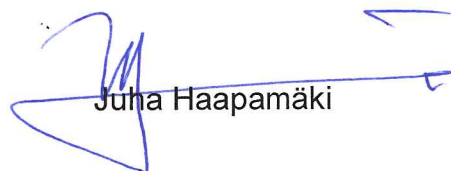
Se voitaisiin toteuttaa säätämällä (poliisilain 2 luvun 6 §:ssä tai ampuma-ase-laissa), että poliisilla on oikeus väliaikaisen haltuunoton toteuttamiseksi oikeus päästä kotirauhan tai julkisrauhan suojaamaan tilaan tai muuhun paikkaan tai tilaan, johon ei ole yleistä pääsyä.

Apulaisoikeusasiamies



Jussi Paju

Esittelijäneuvos



Juhana Haapamäki